

Szabóságomat áthelyeztem

Bémer-tér 3 szám alá (Roth M. utóda cég mellé)
Olcsón készítek legújabb divatu ruhákat valódi angol szövetekből is!!

H A C K M A Y E R férfiszabó

irányzatnak, amely egyszerűen ki akarja őket anyagilag használni, hogy a zsebükből kikényszerített pénz birtokában még jobban guzsba kösse őket és még reményt se engedjen arra, hogy ennek a méltatlan és szörnyű állapotnak egyszer csak vége szakad.

A terror, amely alatt már annyi év óta nyög az erdélyi orthodox zsidóság, most tetőpontjára jutott, mert már ott tart, hogy a hitközségek autonómiáját egy határozattal megsemmisíti és akkor úgy rendelkezik bármely hitközséggel, ahogy és amikor éppen kedve tartja. Nem, ez a rendszer nem tarthat tovább, a hitközségek tovább nem tűrhetik ezt a hatalmi tobzódást, a törvényeknek ezt a lábbal tiprását, a hitközségek autonómiájának ezt a teljes kismisítését. Az országos választmánynak sem rituális, sem világi törvénye nem adott jogi alapot arra, hogy kicsavarja a hitközségek kezéből a metszők feletti rendelkezési jogot és a metszők letiltása révén bármikor súlyos zavarokat idézzen elő a hitközségi rituális életben! Mint értesülünk, az entradami főrabbi ur is kijelentette, hogy nem engedheti meg, miszerint a metszők feletti a központi iroda rendelkezék, mert ez a legveszedelmesebb következményekkel járhat. Ha csupán arra mutatunk rá, hogy ilyen illegális beavatkozás a különböző rabbinátusokat is ellentétben hozza egymással, sőt egyes rabbiakat hitközségeikkel, éket ver a metszők és a hitközségek között eddig fennálló rendes kapcsolatba, a közönséget valósággal demoralizálja, már eleget mondtunk, hogy mindenki belássa az ilyen szörnyülött rendelet elhibázott voltát.

Eppen ezért az erdélyi orthodox hitközségek között mozgalom indult meg, hogy veszélyeztetett autonómiájuk megvédésére sürgősen kiépítik a szolidaris kapcsolatot, melynek erejével leghatározottabban utják állják a további terrornak és testületileg fognak fellépni a választmány illegális határozatának alkalmazása ellen. Evégből a hitközségek állandó kontaktust fognak fenntartani egymás között és lehetetlenné fogják tenni a terrorista tervek megvalósítását.

És itt rá kell mutatni az országos választmány másik illegális határozatának körülményeire is.

A Félix-fürdőn előre kitervelt komplott szerint megjelent a szatmári hitközség ellenzéki csoportjának néhány embere és terrorista módon arra kényszerítette a vezetőséget, hogy tárgyalás alá vegye a szatmári hitközség vezetésének kérdését. Habár a szervezeti szabályok szerint a választmány nem foglalkozhatik tárgysorozatban nem szereplő ügygel, tehát az ilyen megrohanásos tárgyalásnak lehetősége elvileg is ki van zárva, a választmány mégis letárgyalta a szatmári ügyet, természetesen anélkül, hogy az ügyet előzetesen bevizsgálta, vagy az érdekelt hitközségi vezetőséget a tárgyalásra megidézte volna.

De egyébként is ellenkezik a szervezeti szabályzattal, hogy a választmány ilyen kérdéssel foglalkozzék. Ismét belegázolt a választmány egy hitközség autonómiájába. Ugyanis a választmány csakis olyan hitbéli, adminisztratív, pénzügyi és gazdasági kérdésekkel foglalkozhatik, amelyek az orthodox zsidóság egyetemes érdekeit érintik. Egy hitközségi vezetőség feletti pálcát törni és azt hivatalából elmozdítani egyáltalán nem áll hatáskörében.

Ez tisztán a hitközség belső ügye, amelyhez csak annyi köze van a központi szervezetnek, hogy a belső vizsály elintézésére a hitközség alapszabálya szerint hivatott választott bíróság összeállítására előtt kiküldhet megbízottat a vitás ügy bevizsgálására és a felek kibékítésére. A választott bíróság megalakítása körül is biztosít a szervezeti szabályzat hatáskört a központnak. De csakis oly esetre mozdíthat el hivatalából nem az országos választmány, ha nem a központi bizottság valamely hitközségi előjáróságot, ha az előjáróság nem respektálna a választott bíróságnak az alapszabályok szellemében hozott ítéletét. Nos a szatmári hitközség kérdésében az országos választmány elmozdítására ítelt egy vezetőséget, amely legálisan ül a helyén immár másfél év óta és amely

nek megdöntésére semmiféle választott bírósági eljárás nem volt folyamatban, nem is volt sohasem indítványozva és miután 1931 tavaszán történt megválasztása ellen jogszerű határidőben semmiféle petíció nem adatott be semmiféle egyházi vagy világi hatósághoz, ennélfogva nincs is jogcím arra, hogy most a hajánál fogva ráncigáljanak elő akár egy választott bírósági eljárást is vele szemben.

Ilyen esetben tehát, amikor semmiféle törvényes alap nincsen a szatmári hitközség vezetőségének elmozdítására, az erdélyi orthodoxia országos választmánya kapható volt arra, hogy a törvények nyílt megsértésével hozzon határozatot a hitközségi vezetőség hivatalvesztésére és pedig ismét a metszők elvonásának szankciója alatt! És hogy a törvénytelenesség pohara még jobban telve legyen, az országos választmány már előre hivatalba ülteti a szatmári ellenzéknek a közelmúltban csak amugy egymás között a Teitelbaum-féle imaházba kipécéztet „hitközségi előjáróságot”, melynek „megválasztásáról” Szatmáron senki fiának nem volt tudomása, talán az érdekelteknek sem és az országos választmány nagylelkűen megszavazta jóelőre ennek a jogtalan és alaktalanul alakított „előjáróságnak” két metszőt, akik a hitközséget kiszolgáltatni lesznek hivatva.

A Szatmárra vonatkozó határozat intó példa lehet valamennyi erdélyi hitközségnek arra, hogy a kard a fejük felett függ és bármely perben rájuk csaphat. Intó példát statuált Félix-fürdőn az orthodox országos választmány, hogy bármely perben bármely csekély ügyben kést tehet bármely hitközség nyakára, mert elvonhatja a hitközség legális vezetőségének rendelkezése alól a metszőket és vagy megadásra kényszeríti bármilyen lehetetlen kérdésben a hitközséget, vagy terrorral felborítja a rendet és nyugalmat.

Ime itt látszik a Félix-fürdőn hozott két határozat összefüggése. Mindkét esetben úgy a központi pótgabellajegyek, mint a szatmári hitközség vezetőségének ügyében az országos választmány a metszők feletti törvényellenes rendelkezéssel egy csapásra megszünteti a hitközségek autonómiáját s a hitközségeket degradálja az önkényes rendelkezés szolgáló végrehajtójává. Így nem lehet a hitközségeket vezetni és fenntartani és vagy visszaszorítják a hitközségek az országos választmányt a törvényesség korlátaik közé, vagy pusztulás következnek be az egész vonalon. A modern Kronost, a Központi Iroda vezetőségét, mely saját gyermekeit akarja megenni, kényszerzubbony alatt kell korlátozni. Csakis ez lehet a segítség. (—)

Schildkraut József amerikai zsidó filmstár keresztény hitvese zsidó hitre tér

Bécsből jelentik: Schildkraut József, a hírneves amerikai fiatal filmstár, aki Bécsbe érkezett, hogy eljátsza „Az amerikai tragédia” főszerepét, e napokban házasságot kötött Miss Mary Mancyvel, egy angol keresztényférfi csaldát egyetlen leányával. A polgári házasság tanuja az amerikai vicekonzul volt. Schildkraut a menyasszony ujjára egy sima jegygyűrűt adott, melynek belsejébe 1 „Mágen Dávid” volt bevéve. A házasság mögött romantikus szerelem húzódik meg, amennyiben a menyasszony, aki gaz

Idei égetésű

I-ső osztályú kitűnő minőségű nagy dimenziójú

FALITÉGLA

saját igán is házhoz szállítva ismét kapható JUTÁNYOS ÁRBAN

WASSERSTROM téglá és cserépgyárában

TELEP: STR. MINELOR (Bánya-sori villamos végállomásnál).
IRODA: STR. IOSIF VULCAN (Szinház-ucca) 4.

dag s független leány, szülei beleegyezése tudta nélkül határozta el magát, hogy Schildkraut hitvese lesz. Az újságírók előtt Miss Mary kijelentette, hogy férje, aki a legszebb fiatalisták egyike, annyira csüng a zsidó vallásra s a zsidó szokásokra, hogy mihielyt visszatér Amerikába, ő is átjár a zsidó vallásra s rituáléformák szerjnt is megesküdnek.

Hegedüs harci bárdja

Micsoda furcsa elgondolás is volt a Hegedüs Nándoré. Az Erdélyi Lapok szerkesztőségében gyártották a bombákat, amit szépen csendben helyezgettek el mindenütt, ahol igazi keresztény magyarok élnek Biharban. El akarták csusztatni Hegedüst, ami valószínűleg siker is nekik. Csak finoman és elegánsan kell csinálni, ha nem ment drasztikusan, ahogy Pásztor és Pásztor akarták. Ha nem ment azonnal akkor lassabban.

És ezzel szemben Hegedüs Nándor felhívta a „Nagyvárad” és „Estilán” hasábjait az összes 42-es ágyúit a zsidó párt ellen. Félvaskarikát magyarozott. Az hirdette, hogy Niemerover kalap nélkül iszik vizet, meg Fischer sem tart szombatot. Ezért azután, már egy „gaj” kell, akkor itt van mindjárt kéznél, a Hegedüs Nándor. Ilyen beszédeket mondott a Lloydban és hasonló tónusban iratott lapjában. És nem azon igyekezett, hogy a magyarokat megagítalja, hanem a zsidó párt ellen dolgozott. Pedig tudhatta azt, hogy ez a párt, meg egy olyan adottság, amelyen változtatni nem lehet. És lehetetlen az is, hogy négy százalékos milliónyi zsidósága, lemondjon politikai jogairól, nagyszabású koncepciójáról, az ő és néhány társa kedvéért.

Jól mondotta Balog Imre hentes és mészáros mester Nagyszalontán, miután meghallgatta a zsidópárti beszédeket.

— „Igazuk van az uraknak. A magyar ember menjen a magyarok közé. A zsidó ember, meg a zsidók közé. Ha már van egy pártjuk, mi ne menne oda. Eddig mindég Hegedüsre szavaztam, de most már nem teszem. A Magyar Párt élére, magyar ember kell, ő meg ment a zsidó párthoz. Mindenki a maga fajtájához. Ezekhez a Balogokhoz beszéljen Hegedüs ur, előre megjósoljuk, hogy minden hiába. Meg ezt hirdetik mi már régen, hogy a jó Balog szemét nem lehet bekötni. Mert lassankint nyilvánlik és látva-látják azt, amihez joguk van amit meglátni természetes is, mert logikus. Hegedüs Nándort nem a Zsidó Párt buktatta el. Ezt az ódiomot is vállalnánk, ha — igaz volt — őt a keresztény magyarság buktatta el, azért mert zsidó. És ezen nem lehet változtatni, ez olyan adottság, amivel a jövőben számolni kell. Hagyja ott Hegedüs a Magyar Pártot, meg fogják megsiratni és keressenek valamilyen elhelyezkedést magának. Ott, ahol valószínűleg szívesen is látnák.

Addig is: álljon itt e néhány sor — tanácsul.

A vese, hólyag, epe gyomorbántalmak egyedüli biztos gyógyszere a

PAPTAMÁSI

„Lithynia”
GYÓGYVIZ

Kapható mindenütt.

Központi lerakat: O R A D E A,
Str. N. Filipescu 23. Telefon: 176

A bihari választás tanulságai

Miért bukott el a biharmegyei zsidópárti lista?

Lezajlott az országos választás és most már nyilván megirhatjuk azt, ami hetekig a szívünkön nyomta. Lapunk százszázalékban odaállott a Zsidó Párt mellé. De csak a Zsidó Párt mellé és nem a biharmegyei lista mellé. Mi egyetlen egy szavazat sem közöltük a listát és nem is fejtettük ki propagandát annak érdekében. Tehetnek nekünk szemrehányást érte, de mi mégis kimondtuk nyíltan, hogy már az első pillanattól kezdve látjuk, hogy a lista összeállítását magában hordozza a kudarca okait. Nem próféták akarunk lenni, de mi már előre éreztük a következményeket és ennek illetékes helyen megfelelően hangot is adtunk és csak a diszciplína diktálta a töretelenségérzetből hallgattunk mostanig. Július 7-ig Treuga Dej volt, de most már nem kötünk szemünket semmivel és senkivel szemben sem a bihari és nagyváradi lista gyenge eredményének indoklását.

1. Paktum kötött, amelynek értelmében a bihari listának kerülnie kellett be a Zsidó Párt vezetőségébe, a listától soha zsidó ügyekben jót és most sem jót várunk, de azt még legmesszibb alkalmunkban sem gondoltuk, hogy ennyire megérdekelje őket az általuk áhított pártjának vezetése, hogy ennyire ne dolgozzanak. A párt anyagi bázisának megteremtése, a propaganda kifejtése teljesen a régi kezébe maradt. Nem azért, mert arrogáltak volna maguknak a pártot, hanem azért, mert nem volt más. Mikor a paktum tárgyalások voltak, amelyről még lesz alkalmunk beszélni és írni, akkor jötték a „kiállók” és valami hihetetlen merészséggel 50-50 százalékos arányt követeltek a vezetéstől. Ők, akik egy lépést nem tettek 13 év alatt a Zsidó Párt érdekében és ha tettek azt is inkább ellene, ők akik semmiféle címen és joggal nem követelheték ezt a horribilis arányszámot a vezetésben. Azok, akik annak idején résztvettek a tárgyaláson, nagyot nyeltek, mert igaztalanul és jogtalanul találták a kérést azok részéről, akik még napokkal ezelőtt a város polgármesteréhez mentek felkínálkozni — a párttal szemben, de engedtek, mert egyetlen cél leegyszerűsített szemük előtt: a párt erősödése.

És, mert ez a béke volt az ára annak, hogy némelyek szerint a pártjának előnyt biztosító Fuchs Benjámint főrabbi elvállalja a listavezetést. Ennek a lista vezetésnek legfőbb híve pedig

dr Fischer József, a Zsidó Párt tartományi elnöke volt, akinek országos relációjában voltak elgondolásai a főrabbi nevével, a párt néhány régi kipróbált vezetőinek határozott ellenzése dacára. A „kovedre” oly nagyon kitéhezett, újonnan bekéredzett urak, oly nagy elánnal követelték a tisztségeket és jogokat, mintha aktivitásuk lendülete a pártnak a legmesszebbmenő előnyökét biztosítaná, ezzel szemben ugyanezen urak alig tettek egy lépést is a párt győzelme érdekében. Amint említettük már seholsem lehetett őket látni.

2. A nagyváradi közönség nem csak nem fogadta osztatlan örömmel a főrabbi jelölését, de úgy személye, mint a többi jelöltek ellen a legerősebb propagandát fejtette ki. Egyrészt azért volt ellene, mert azt mondták, hogy egy főrabbi ne politizáljon. S ezeknek hiába volt minden érv, kitartottak elvük mellett, amely egy olyan „békebeli” elgondolás és most már rég idejémulta.

A zsidó munkások részéről a Zsidó Párt progresszív felfogásának feladását hangoztatták a rabbi listavezetésével kapcsolatosan, mely a Dolgozók Blokkjának listáján folytatva két-százötven százalékos befolyással bírhatna a Zsidó Párt listáján.

Voltak olyanok is, akik Teitelbaum Joél nagykarolyi főrabbit játszották ki ellene. Először is Hegedüs Nándor, aki hirtelen rebjajlis párti lett, mert így szándékozott éket verni a zsidóság körébe. És mert közbe esett a híres féljxfürdői intermezzo, azt mindenki a maga számára akarta kamatoztatni. Teitelbaum csoda rabbi dodonai kijelentéseit, a chaszidok és főképpen a nagyváradi ál-chaszidok arra használták fel, hogy Fuchs főrabbi ellen áskálódjanak. Ezek igyekeztek destruálni a főrabbi tekintélyét és minden eszközt megragadtak céljaik elérésére. Még hamisításoktól sem riadtak vissza röpcédulákon keresztül.

Valószínű, hogy a nagyváradi legerősebb zsidó körzetben, a Tüzoltóklub anyában azért volt 200-al kevesebb a zsidópárti és 200-al a rendes körülményeknél több nemzetipárti voks leadva.

3. Kétségtelen, hogy Fuchs Benjámint főrabbi sajnálatos gyászese színtén károsan befolyásolta a lista eredményeit, hiszen a vele szemben lefolytatott hírlapi kampánnyal és mende-mon-

dákkal szemben távolléte folytán nem tudott megfelelően nyilatkozni és a nagy nyilvánosság előtt beszédeket tartani. Már pedig egy ilyen választási harc, egy végtelenül érzékeny műszer, melyet állandóan kezelni és ápolni kell s nem lehet tőle éppen a legkritikusabb időben távollenni.

4. A listán szereplők nevei. Néhány tiszteletreméltó egyéniségtől eltekintve, mondhatjuk, hogy sok olyan név is volt, amely antipatikus a nagyváradi zsidóság előtt. Volt olyan is, aki „mijsejrece” cím alatt jutott oda. A gazdag tollas személye sem vonzott — sőt taszított. A többi jelöltek sem hoztak sokat, úgy voksokban, mint a pártkasszához való hozzájárulásban, hiszen amit ígértek, sem fizették meg. A hitközségi mérnök ur sem törődött az egésszel, mert igazolni akarta, hogy ő — semleges. Semleges zsebilleg, semleges érzelmileg és minden tekintetben. Sokat operáltak dr Bárdos Imre neve ellen is, akiről azt híresztelték, hogy a főrabbi a kedvéért le fog mondani és mert dr Bárdos Imrénél nem kevés ellensége van, sokan miatta sem adták le szavazataikat a Zsidó Pártra.

5. A pártszervezés gyengeségei. Nem volt pénz és nem volt, aki utánajárjon a felhozandó összegeknek. Tul egóisták voltak úgy a vezetők, mint a legujabb „mitfahrekek” is. Miért én és nem más? Ez volt a mottó. És ez meg is látszott a munkán.

Nem is szükséges, hogy folytassuk a dolgot. mert hiszen sokan tudják és látják mindezt, a mi a kulisszák mögött folyt. Kiderült, hogy nem azok a népszerűtlenség, akiket annak deklarálnak, hanem van ebből a szortából tönkretelül elég, azok között is, akik most akartak fellendülni a párt ugorkafájára.

Tanulság ebből a következő:

a) Fuchs Benjámint főrabbi ur ne vállaljon többé képviselői jelölést, ha meg vállal, akkor álljon ki nyíltan a porondra és lépjen fel bátran azokkal szemben, akik rosszakaratból ártani akarnak neki.

b) Ki kell írni mihamarabb a Zsidó Párt biharmegyei tagozata új vezetőségének választását, hogy végre lássuk, hol vannak azok a nagy tömegek, amelyek ott állnak zárt sorokban a zsidó pártot állítólag reprezentáló „urak” mögött. Vagy talán úgy állanak ott, ahogy Kohán Dávid borkereskedő áll? Aki Abbáziából sürgönyözött, hogy dehogy is akar ő zsidópárti lenni. Dehogy is! Hiszen neki más elvei vannak. Avagy úgy állnak hűveik mögöttük, mint azon általuk bediktált és delegált zsidópárti elnökségi tagok, akik a Zsidó Párt régi vezető garnitúrája mellett kitartanak és csak azért nem szavaz-

A boldog házasság

Irta: J. L. PEREZ

Chajm teherhordó volt.

Amint teherrel megrakodottan az uccán ment, sohasem lehetett látni az arcát. Fejét mindig lehajtottta és ugrált, mintha a teher, amelyet a kezei között tartott — saját lábain járna. Csak mély és nehéz lélekzete hallatszott el még a másik uccába is.

De amint végül elszállította csomagjait a rendeltetési helyükre és megkapta érte cselekedtségét, Chaim kihuzta magát görnyedtségéből, mélyet lélegzett ismét és letörölte homlokáról a verejtéket. Néhány korty vizet itott még ezután a közeli kutból, amellyel törölte meg a nyert vissza csuszós rugalmasságát és elment egy udvar felé.

Chaim itt megállt egy fű mellett, felemelt hatalmas fejét, úgyhogy az orra és szakállának hegye vízszintes irányban kerültek egyenlőséggel és kiáltott:

— Chane!

A tető alatt kinyílt egy ablak és egy kis asszonyfej, fehér főkötőbe válaszolt:

— Chajim?

A férj és feleség egymásra tekintettek és meglepetés a megelégedettség sugárzott. A szomszédok ilyenkor azt mondták, hogy Chane és Chajim a szemekkel csókolódnak. Chajim be-

göngyölte papirba a keresetét és azt ügyes mozdulattal az ablak felé dobta. Chane pedig, mint aki nem először csinálja ezt, határozottan kapta el a filléreket a levegőben.

— Milyen ügyes vagy — mondta ilyenkor mindig Chajim és nevetett. — Sehogyan sem volt kedve ismét eltávozni.

— Menjél, menjél Chajim — mondta Chane, az asszonykájá. Nekem is dolgom van a beteg gyermek mellett, a tűzhely mellé toltam a bölsőt és le kell szűrjem a levesről is a habot.

— Hogy van a gyermek — kiáltott fel Chajim ujra.

— Jobban.

— Hála legyen az Istennek. És Henne?

— Ő a szomszédék van.

— És Jaszol?

— A Chajderben...

Chajim ismét egyenes irányba helyezte fejét s elment. De Chane még visszazóllította és megtanácskozták az ablakon keresztül a pén-teki vacsora és a szombat ebéd szükségleteit. Hej sok mindenre lett volna itt szükség, — úgy szólván minden hiányzó, de meg volt a hit, az Istenben való mély reménység.

— A fontos csak az — mondta végül, Chane, hogy meg legyenek a gyertyák és a gyermek testéhez a kenőcs.

Ha az Isten segít, a gyermekek egészségesek és szombat délre még egy kugli is akad, akkor igazán vétek volna ha panaszt emelné-

nek a sorsuk miatt. Hiszen olyan boldog ő, — Channe és Chajim a gyermekeinek apja.

Channe értette a módját, hogy csodálatosan jól sikerüljön mindig a kugli pedig nem volt ritka, hogy hiányzott egyszer a lisztből, máskor a cukorból és megesejt, hogy a zsir sem volt elegendő...

— Egy angyal csinálta ezt a kuglit — mondta Channe — és az örömtől ragyogott az arca.

— Igen egy angyal, bizonyosan egy angyal készítette — válaszolt Chajim nevetve. De te vagy az az angyal Channeácskám, hogy melletttem és gyermekeink mellett oly szépen ki tudsz tartani. Mennyit kell neked szenvedni. És azért hallok-e tőled valaha is egy szidalmas szót, a mint azt más asszonyok teszik? Pedig hídd el, sokszor megérdemelném. Nem vagyok gondos apa, nem tudok kellően gondoskodni rólatok.

Igy panaszkodott Chajim és csak a Channeácska erélyes közbelépése akadályozta meg, hogy tovább folytassa.

A férj és feleség egymás szeméi közé néztek olyan barátságosan, olyan melegen és olyan szívélyesen, hogy mintha csak fél órával ezelőtt hagyták volna el a chüpet...

Az asztalnál azonban még vidámabb volt a hangulat.

Este lefekvés előtt elment Chajim a bészhamjdrásba, hallgatni a Tóra magyarázatát. — Egy melamed tanította ott az egyszerűbb emberekre az örökkévaló ígéreire. Egyik figyelemmel

tak a zsidó párt listájára és csak azért akarnak kilépni a pártból és hirtelenlapon cáfolni, mivel az „ujjonnan jöttek”-kel, tehát az őket protezsztálakkal nem akarnak nemcsak egy vezetőségben, de egy táborban sem lenni.

Akiket pedig egyéni ambíciók hajtának csak a Zsidó Pártba, azon elgondolással, hogy ők tovább is a régi téves ideológia szolgálatában állva, mint „magyar nemzetiségű, zsidó vallásuaknak” vallják magukat, mert vannak ilyen magyarpárti agudisták is, mi keresni valójuk van a Zsidó Pártban? Tény, mint a választás lefolytatása és eredményei is mutatják, e csoportot reprezentálók alig vannak néhányan és közöttük sincs egység. És mivel nincs pénzük, főként ideális célokra, nincs közöttük megfélelő értelmes szónok és nincs közöttük koncepció sem, mily értéket képviselnek ezek a Zsidó Párt szempontjából?

És végül a „sadchen-ről” essék néhány szó. Akról rövidesen fog még szó esni a lap hasábjain.

Mindeme nagyszerű eredménynek, ennek a kitünő és sikerült pártinak szülőapja és anyja egy személyben a közismert orvos volt, akinek nem konvenált a „rég” párt. Ő volt az, aki „undorodott” a házasság egyik szenvedő felétől és ő volt az, aki az életerős menyasszonyát, a régi pártkeretet összehozta a bájos, de erőtlén vélegényvel. És ebből a frigyből, ebből a ló-öszvér öllekezésből, lett ez az öszvér. Ez az öszvér öszvér, ez a sem nem ló, sem nem szamár. Bár ki tudja... talán maradt egy szamár. A régi pártbívek, akik nagyon korán kiábrándultak ebből a természetellenes frigyből. És ezután meg kell köszönni mély hálával mindezen nagyszerű esemény „sadchenjének” áldásdus működését. Csak folytassa tovább, bis hundert, csak folytassa... ha még kudarcnak akarja kitenni a régi derékhatat, a régi gárdát...

Szilárd meggyőződésünk, ha nem Fuchs Benjámin főrabbi a listavezető, hanem például dr Fischer József és a második helyen dr Nobel Sándor van, vagy dr Klein Miksa, akkor legalább ezer szavattal többet kapunk Bihar megyében. Ezeket a tanulságokat levonhatjuk magunknak és igazat kell adjunk Bratianu Vintjának, akinek az volt az elve: prin Noi insine, ami azt jelenti magyarul: csak mi magunk. Mi a régi garnitúra, a régi népszerűtlen, teli hibákkal rendelkező régi zsidópártiak, tudunk — ha akarunk. Ugy érezzük, hogy jóslatunk bevált. A nagyváradi Treuga Dei-nek vége lett. Július 18-án. Egy nappal a választások után. „Szegény kicsi féreg, nem tudott megnőni”.

hallgatta, a másik viszont szunyokált a kályha mellett. Amint azonban a legérdekesebb részletekhez érkeztek: amint a túlvilági élet fényes és sötét oldalait, a paradicsom és pokol lényegét boncolgatta a melamed, mindenki feszült figyelemmel hallgatott. Mindenki nyitott szájjal figyelt és pirosak voltak az arcok. Lélegzet visszafojtva figyelték, hogyan fog történni minden odaát, a túlsó világon.

Chajmnak könnyesek voltak a szemei és reszkettek a lábai. Chajm már nem volt ilyenkor ezen a világon. Mindent átélt. A szenvedéseket és a menyői szépségeket. És amint a melamed elvégezte a tanítást, megcsókolta a könyvet és összehajította lapjait, Chajm ismét visszafordult erre a világra és szólott: — Világok Ura, engeddd, hogy akár egy porszemnyi égi könyörületben legyen nekem, feleségemnek és gyermekeimnek részünk!...

Rögtön ezután szomorú lett és kérdezte: Hogyan juthatok én ehhez? Mivel érdemelhetem ezt ki?

Egy alkalommal aztán követte a melamedet és reszkető szavakkal mondta neki: adjál nekem tanácsot rebbe, hogyan szerezhetem meg az égi könyörületet?

— Tanulj Tórát fiam — válaszolt a melamed.

— Nem tudok.

— Tanulj akkor mishnat fiam.

— Nem tudok.

— Mondjál Tilemet akkor.

Politikai tanulságok

Irta Dr Klein Miksa, az Országos Zsidó Párt Erdélyrészi Tartományának ügyvezetője

Dr Klein Miksa alábbi cikkét még a választás előtt kaptuk. Mivel annak felfogása könnyen félreértésekre adhatott volna alkalmat és ezáltal nem akartuk a kamarai választások esélyét károsan befolyásolni, annak megszívlelésére most hívjuk fel illetékesek figyelmét. (Szerk.)

Izrael tizenkét törzsének külön-külön szimű zászlója volt, amely zászló körül táboroztak szemben a frigysátorral. De a zászlók valamennyi színe tt ragyogott a főpap Urim — vetumim — ékkövében, hirdetve Izrael egységét. — Így látom a Zsidó Pártot. Visszatükröződik benne a zsidó rétegek valamennyi színe. Nemesak célkitűzésben védi az egyetemes zsidóság érdekeit, hanem összetételében is az egyetemes zsidóság képét tükrözi vissza. Ez az éreje. Ez a hivatása. Ez adja meg jogosultságát a jövőre. — Ezért marad igazi politikai instrumentuma a románjai zsidóságnak.

A politikai organizáció az élő organizmus életfunkcióját kell kifejtse. Ezért ki kell küszöbölni belőle mindazokat a zavaró elemeket, amelyek az életműködést akadályozzák. A politikai események tanulságait szigorú objektívítással bár, de je kell vonni. Egy párt személyeken keresztül ad életjelt magáról, — tehát a vezetőszemélyek kiválasztásánál féltő gonddal kell eljárni. Csak azok lehetnek igazi vezetők, akik eddigi önzetlen munkásságukkal a zsidó tömegek bizalmát kiérdemelték.

A személyi rátermettségen kívül pártvezetők csak ezek lehetnek. Minden más törekvést el kell seperni és ki kell operálni a Párt életéből. Nálunk nem lehet a Párt trambulín egy sikerült ugráshoz. Sajnos, hogy eddig ezt az elvet nem tudtuk százszázalékosan biztosítani, de igen sokan vagyunk, akik a Párt egészséges vérkeringése érdekében revíziót követelünk a vezetés irányát illetőleg.

Mi nem faraghatunk hamis isteneket és nem borolunk le előtűk. A Pártvezetésben egészséges személyi változást követelünk, mert nem tűrhetjük, hogy megkövesedett személyi kultuszban sülyedjünk. Ennek a kérdését a választás után még nyitabban fogom kifejteni. Azok, akiket illet a bizantinizmus vádjá, azok megértik így is, — bár jól tudom, hogy érdekvédal-

— Nincs időm hozzá rebbe!

— Imádkozz akkor áhítattal.

— Nem értem meg az imát!

A melamed Chajmra tekintett és kérdezte: Mi a foglalkozásod fiam?

— Teherhordó vagyok.

— Szolgálj hát a tanult embereket.

— Hogyan értem ezt rebbe?

— Hozz minden este vizet a bészhamidrásban, hogy ha a tanult emberek megszomjaznak ne kelljen hosszú időre megszakítaniok a tanulást.

Chajmnak az arca felderült.

— Rebbe — kérdezte tovább — és mit tegyen a feleségem?

— Ha a férfi a paradicsomban egy széken ül, a felesége az ő lábának számolya.

Amint Chajm hazaérkezett, hogy elmondja a Hawdólet, Channe a felesége imádkozott: Abraham Istene... Chajm rátekinített kicsi kis asszonykájára, testén végigszaladt a hideg, a mely egészen a szívéig hatott.

— Oh nem Channe — kijátozta — nem akarom, hogy te lábajmnak számolya légy!.. Én nem akarok görnyedni hozzád, én azt akarom, hogy egymás mellett üljünk. Mindkettőn egyforma székeken ülünk most és így akarom, hogy akkor is legyen... Hiszen oly jó, ha együtt vagyunk. Hallod Channe! te egy széken ülsz majd velem. A világ Teremtője pedig meg fogja ezt engedni számunkra!

mük erősebb összefogásra fogja őket serkenteni. De miként az egészséges szervezet kiterjeszti a maga védő anyagjait, — ép úgy fogja a Zsidó Párt is a maga szervezeti alkotmányának demokratikus átalakításával a pártvezetés sulypontját a zsidó tömegek akaratának alárendelni, s ezáltal meghusítani a klikkek uralmát. Sajnos ma még a klikkek erősebbek, mint a tömeg akarat.

Kisebbségi párt nem tudja a feltörő új és értékes ambíciókat másképp kifejteni, mint oly módon, hogy a pártvezetésben nekik helyet biztosít. Ezért elvileg ki kell mondani, hogy a zsidó parlament egy év után át kell engedje helyét a listán utána következőnek — ez pedig tovább egy év után az utána következőnek és ha a parlamenti szesszio a teljes négy évi kitart, úgy a lista negyedik helyén jeölt párttag szintén képviselőhez jut. A legjobbak és a legalkalmasabbak nemes versenyre fognak kelni egymással a kötelességteljesítés terén. A parlamenti csoport így nem 5—7, hanem legalább 20 tagból fog állani.

Mi nem vagyunk többségi párt, hanem kisebbségi s ezért ennek természetének megfelelőleg kell átalakítani a tartományi szervezeti alkotmányát.

Még egy megjegyzést a párt központjára működéséről. A központnak respektálni kell tartományi vezetőség jelölési határozatait és az ugynevezett posszibiilis helyek betöltésénél szigorúan be kell tartani a végrehajtóbizottság kombinatív és permutatív személyi jelölésénél ha nem akarja a tartományi frontok erőszakos megbontását és ha nem akarja meghamisítani a kifejezésre jutott népakaratot a személyi jelölések erőszakos előretolásával, amint az most is megtörtént.

Ha tehát a pártvezetésben erkölcsi elve érvényre fognak jutni ha a Párt élő szervezete lesz a zsidó tömegek akaratának és nemcsak választási instrumentum, — azaz egyeseknek trambulín — ha megteremtjük a normális feltételeket az igazságos személyi jelölésekkel ezek logikus kombinációjával a feltörő ambícióknak, úgy olyan életképessé tesszük a pártot amely a párt fennmaradását biztosítja, a pártot igazi élettel tölti meg és akkor az Országos Zsidó Párt a romániai összzsidóság valódi akaratkifejezője lesz. Ehez a nagy, önzetlen munkához már most kérem a zsidóság támogatását. A zsidóság gyökerei mindig a multban vannak vissza és a jelen küzdelmeiből le kell vonjuk a politikai tanulságokat, hogy megteremthessük a holnap embereinek, a mi gyermekeinknek egy szebb és boldogabb világot megteremtését.

Ez az igazi zsidó munka. Ez a párt hivatása és mi élj és dolgozj akarunk.

Utazók !! Vidékiek !!

Ugy étkezhetsz, mint otthon a

Berkovitsné

orth. kóser vendéglőben

Oredea Zöldfa ucca 19.

Utazóknak 10,° kedvezmény

Hasznos tudni,

hogy Schmidthauer

természetes **Ugmandi**

késérüvize valódi áldás gyomor és bélbajosoknak.

Utasítás minden palackhoz mellékelve Kapható mindenütt!

HIREK

"Népszó" cikkeinek utánnomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5692

Péntek Támuz 18. július 22.

Szombat Támuz 12. július 16.

Heti szidra: פנחס

Heti haftora: כרי ירימ'

Perek 6.

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 9.10

gyertyagyújtás 9.25

Istentisztelet kezdete 9.20

Szombat befejezése 10.15

ELHIVJUK ELŐFIZETŐINKET. Különösen azokat, kiket inkasszánsainknak nem áll módjukban felkeresni, hogy hátralékos előfizetés összegeinket számunkra határidőre küldjék be. Kérjük olvasóinkat, hogy nehéz munkánkban támogassanak bennünket, hogy lapunkat akadálytalanul küldhessük a jövőben címükre. A „NÉPÜNK” kiadóhivatala.

— Terjesszék és szerezzék előfizetőket Erdélyi zsidóság egyetlen független és legolapibb lapjának, a NÉPÜNK-nek. A NÉPÜNK-egyetlen zsidó asztalról sem szabad hiányoznia.

Megtalálták Zidikijahu király egyik tábornokának pecsétjét

A palesztinai kormány hivatalos jelentése ért a Tel Al Nicva (a régi Micpah) melletti ásoknál, az egyik sírban egy pecsétet találóhéber felirással, amely igazolja a bibliában (Melachim 2. 25. fejelet, 23. vers) foglaltakat. A pecsét egy drágaköve van foglalva, egyik oldalán emberi szem formája van, másik oldalán pedig óhéber betűkkel rá van vésvé:

ליאזניהו עבד המלך

A felírás alatt egy kukorékoló sarkantyus képe van.

Jazaniáhu Ben Hamachati a biblia szerint Zidikijahu király egyik katonai parancsnoka abban az időben, midőn Nebuchadnezzar elfoglalta Jeruzsálemet. Jazaniáhu több előkelőval megszökött akkor Jeruzsálemből és elbújt a babiloniak elől. Mikor Nebuchadnezzar kinevezte Gedajjahut, Achikam fiát, Páina helytartójává, akkor a többiekkel együtt ő is visszafért és Micpában csatlakozott Zidikijahuhoz, ahol meghalt és ahol el is temették. Ez a körülmény igazolja, hogy Tel Al Nicva az egykori Micpával azonos.

— A világ legidősebb embere — zsidó. A Népszó lapok közlik, hogy a világ legidősebb emberét az ezidőszériumi Északafrikában él Sajn Devaroskában. 1820-ban született és még ma a legjobb egészségnak örvend és szellemileg teljesen friss. Apja egy marokkói zsidó kereskedő volt és ő, Dávíd Salamon Dayen, ötödik gyermeke volt szüleinek.

— Ujra kell tárgyalni a nürnbergi Talmud-ügyet. Emlékeztet még, hogy az elmúlt évben a nürnbergi esküszék felmentette a nemzetiszocialista „Stürmer” főszerkesztőjét, aki gyalázó támadásokkal illette a zsidóságot és a Talmudot, melyből hamis idézeteket közölt le. A felmentés annak idején élénk nyugtalanságot keltett a nürnbergi zsidóság körében, mert éppen az az ideje alatt, állandó antiszemita tüntetések voltak a városban. Megnyugtatólag hatott a birodalmi törvényszék határozata, melyben a pert újra kell tárgyalni, tekintettel arra, hogy az ítélet jogilag és alkotmányosan nem elfogadható. A Stürmer által közölt vádak kimerítették ugyanis a vallásgyalázás vádját.

— A zsidók Sziámban. Minthogy Sziám az elmúlt hetekben a közérdeklődés homlokterébe került forradalmi megmozdulásai miatt, nem lesz érdektelen néhány adatot meg tudni az ottani zsidóságról. Sziám fővárosában Bangkokban mintegy 50 zsidó család él, akik meglehetősen jó gazdasági viszonyok között vannak. — Leginkább ékszerészettel és ruhagyártással foglalkoznak, de vannak közöttük gyárosok is, exportvállalkozók is. A külföldi diplomáciai követségek alkalmazzák zsidókat is hivatalaikban. A régi benépszülött zsidóság Bagdadból származott Sziámban, míg az utóbbi időben Oroszországból is számosan jöttek ide.

— A perzsi zsidó terror egy berlini tárgyaláson. Röviddel ezelőtt a berlini törvényszék előtt érdekes pert tettek folyamatba néhány perzsa emigráns ellen, akik itt lapot szerkesztettek „Peykar” címen, amelyben Riza Káhn Sáh uralmát veszik éles kritika alá és feltárják lapjukban azt a gyilkos terrort, amelyet a perzsa uralkodó minden szabad és igaz gondolat ellen kifejt. Jellemző a viszonyokra, hogy azt az öt levélhordót, akik a „Peykar” példányait kikézbcsítették, anélkül, hogy tudomásuk let volna tartalmáról, halálbüntetéssel sújtották. Ugyancsak e tárgyaláson derült ki, hogy néhány hónappal ezelőtt az egykori zsidó képviselőt Josef Lewit, aki éppen tíz évi súlyos fegyházát büntetését töltötte ki, ugyancsak azért végezték ki, mert mint a perzsi zsidóság egyetlen képviselője tiltakozni mert a zsidó brutálisok ellen.

— Akinek a gyomra fáj, bélműködése megrekedt, mája megnagyobbodott, étvágya nincs, emésztése elgyengül, nyelve fehéres-sárga, annak naponta egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvíz rendbehozza az emésztését és jó közérzetet teremt. Kórházi bizonyítványok elismerik, hogy a Ferenc József víz biztos és kellemes hatása következtében állandó használatra rendkívül alkalmas. A Ferenc József keserűvíz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— Kommunista propaganda miatt három zsidó katonát ítétek el Salonikiben. Az elmúlt héten tárgyalta a hadbíróóság a kommunista propagandával vádolt görög katonák büntetését, akik között 3 zsidó vádlott is volt: Léon Saltiel, Sabatey Sion és Samuel Nehama. A két utóbbi vádlott a hadbíróóság előtt kijelentette, hogy ők mindketten szegény munkások és kötelességük megérteni, hogy melyik osztályhoz tartoznak. Ők úgy érzik, hogy az elnyomott munkások osztályához tartoznak. Léon Saltiel viszont kijelentette, hogy ő nem kommunista és semmi kapcsolata nem volt soha a kommunistákkal. A hadbíróóság Sabatey Simont és Samuel Nehamat a többi nemzsidó vádlottakkal együtt 4 évi fegyházra és két évi száműzésre ítélte, míg Léon Saltiel mindössze 2 évi börtönt kapott.

— A Brih—Hánoár Hamizrachj ejső körzeti konferenciája impozáns keretek között zajlott le Sejinin. A konferencián Szaťmár, Sejni, Cehul-Silvanjei, Halmi, Baja-Mare, Negresti, Apa és Sigheť 130 delegátussal voltak képviselve. A konferenciát Izsák Ignátz a seini csoport elnöke nyitotta meg. Utánna Izrael Albert a központ elnöke méltatta a konferencia jelentőségét. Dr Borgida József és dr Jeremjás (Szaťmár), kik időközben érkeztek a konferenciára a Zsidó Párt céljait fejtegették az ifjusági delegátusok előtt. Az általános vita során a konferencia a chaluc. Dárkenu, propaganda, szervezeti és politikai kérdésekre vonatkozólag több elvi határozatot hozott. Az egyes napirendi pontokhoz hozzászóltak: Ordenfich Viktor, Klein Móse, Riederman Miksa, Goldstejn Jichok, Mermelstein Zoltán, Schwartz Abrahám (Szaťmár), Fischer Henrich, Gyémánti (Halmi) Diamant Sie (Negresti) és Ahronovits (Baja-Mare). — Izrael Albert zárószavában felkísíté szavakkal hívta fel a csoportokat intenzív munkára.

— Intelligens fiatalember elvállal tanítványokat a nyári szünetre német nyelv és Talmud tanítására. Cim a kjadóban.

— Az amerikai zsidó középosztály palesztinai kolonizálása széles arányokat ölt. Az utóbbi hetek során a newyorki angol követség nem kevesebb, mint 50 beutazási engedélyt adott ki, amerikai zsidó polgároknak, akik legalább 1000 fonttal rendelkeznek. Legtöbbjüknek azonban még ennél is több van, úgyhogy hozzávetőleges számítás szerint is cirka negyven millió lej vonult be csak az elmúlt hetek során újra Palesztinába. Az amerikai zsidó bevándorlók leginkább ipari üzemeket létesítenek, ami a tapasztalat szerint legalább háromszor annyi munkásnak nyújt megélhetést, mint a mezőgazdasági kolonizáció. Érdekes, hogy Amerika az utóbbi évtizedek bevándorlásainak legfőbb országa, — ma az egyetlen hely, ahol tervszerűen szervezik a zsidó középosztály palesztinai bevándorlását.

— Meghalt dr Deutsch Mórné, Erdélyi cionista világának mélyeseges gyásza van. Dr Deutsch Mórné, a lugosi cionista helyi csoport önfeláldozó és lelkes irányító nője, minden cionista megmozdulás fáradhatatlan támogatója, váratlanul meghalt. A nemeslelkű cionista nagy asszony elhunyt súlyos csapás, pótolhatatlan veszteség az egész erdélyi zsidó társadalom számára. Dr Deutsch Mór, az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség társelnöke, elvesztette ideális élettársát, aki nemesak hű és odaadó felesége, de zsidó közéleti tevékenységében, cionista munkásságában munkatársa is volt urának. A gyászbaorult családot Erdély minden részéből számosan keresték fej részvétnyilatkozatokkal.

— Palesztinában restaurálják a próféták kapuját. A palesztinai Mizpah város hősi kapuját 2600 év után most ismét megnyitották. Ez volt az a kapu, amelyet az asszirok ostromoltak, amikor a keresztény idősámítás előtt 701-ben Sennacherib vezérlete alatt hadbaindultak a zsidók országa ellen. Előzőleg Amos, Hozsiás és Ézsaiás próféták ez előtt a kapu előtt hívták fel a zsidó nép figyelmét az assziri veszedelemre. Amikor az asszirok végül bevették Mizpah városát, a kaput nem tudták teljesen elpusztítani. — Egy hatalmas, sziklából épített torony kapuja volt ez. Alaposan megsérült, a sziklaorony féljg rombadőlt és a romok 2600 év óta változatlanul megmaradtak. Most restauráltatták a tornyot és a kaput és néhány nappal ezelőtt ünnepélyesen újból megnyitották.

— Minőségben nincsen párja és az áru még sem drága a Maradék Áruházban. Rimanóczy-ucca 1.

— Öt rabbiképesítő Jesiva Csehszlovákiájában. Az iskolaügyi minisztérium jelentése szerint az 1930—31. évben Csehszlovákiában öt olyan jesiva volt, melyek rabbiképesítési jogot nyertek. Ezek a pozsonyi, komáromi, kassai, eperjesi és munkácsi jesivák. Ezekben a jesivákban összesen 506 hallgató tanult, akik közül 392 zsidó, 38 cseh, 34 német, 24 magyar nemzetiségűnek vallotta magát. Hogy a magyar nemzetiségű böche nek jobogó gatyában járnak-e, a csehek tudnak e csehül beszélj s a német nemzetiségűek jidliznak-e, erről a jelentés nem számol be.

GROSZ DAVID
szalmakalapgyár
Satu-Mare, Str. Petru Rarez 35/37
Mindenféle kalapgyártáshoz szükséges fonatok
és nyersanyagok raktára 58

Fürdőreszek fürdőruhák

divatlap szerint egész vékony
finom külföldi anyagból meg-
lepő OLCSÓ ÁRON készülnek.

LONDON

k ö t ő d é b e n
KOSSUTH - UCCA 1.

Legszebben, legolcsóbban fest, tisztít

Oradea, Uri-ucca 1, Mészáros-u. 4. (Royal-kávéházzal szemben) és Uri-ucca 34. :: Telefon 5-53.

Egyéni vagy intézményes vallásosság

Irta: Dr. Kohányi Rezső.

Hozzászólás.

Előrebocsátom e szót annak hangsúlyozására, hogy magam sem tulajdonítok e soroknak nagyobb jelentőséget, mint amennyi egy hozzászólást megillet és kérem e lap t. olvasóit is, hogy ők se tekintsek az itt következő elmefuttatást indítványnak: *lehalacha*.

Ennek az egész vitának a felvetése a *neologiat* nem érinti. Ott a vallás törvényeinek rigorozus betartásánál fontosabb a gondolkodás szabadsága, mint a betű ereje.

Tehát csak az *orthodoxiával* kapcsolatban van értelme e kérdés felvetésének és itt is szükséges a probléma tüzetesebb körülírása.

Miről van szó?

Arról, hogy kövessük-e a *Trennungs-orthodoxiát*, a maga rigorozitásban és zárjunk ki az orthodoxiából mindenkit, aki nem alkalmazkodik egyénileg is szigorúan az „*árbá ámot sel halacha*” elvéhez, vagy kövessük azt a *régebbi felfogást*, amely megköveteli ugyan a hitközség intézményeitől és funkcionáriusaitól a *Sulchan Aruch* előírása szerinti szigorú életmódot, de nem ragaszkodik el elv szigorú keresztülviteléhez a hitközségi tagok magánéletében.

Mint a legtöbb vallásos probléma megtárgyalásában, itt is a történelmi visszaillesztés irányadó.

Eredetileg nem volt *Sulchan Aruch*. A zsidó vallás törvényei az *irott Tanban* voltak kodifikálva. A szóbeli Tan az *irott Tannal* szemben kifejezetten a megkönnyítés szerepét volt hivatva betölteni. Ahol az *irott Tan* a maga szigorúságában, a maga *szószertinti értelmezésében* nem volt keresztülvihető, ott a szóbeli Tan *megkönnyítéseket írt elő* — *lassu fejlődés folyamán kialakult jogszokás alapján*.

Ezt a szóbeli Tant azonban nem volt szabad leírni. *Szigorúan tilos volt!*

Miért?

Mert éppen az volt a cél, hogy a vallás törvényei meg ne kövesedjenek, hanem állandóan alkalmazkodjanak az *Élet fordulataihoz és követeléseikhez*.

A szóbeli Tan *végrehajtási utasításait* tehát a szájhagyományra bízták és hogy ez milyen széles skálájú Spielraumot biztosított a törvény interpretálásában, azzal mindenki tisztában van, aki ismeri, hogy milyen labilis talaj törvénymegőrzés és törvénytárgyalás számára a szájhagyomány, mely vidékenként és körülményeként az évszázadok folyamán mind egyre változott, nőtt és sorvadt, amint az *Élet imperatívuszai* megkivánták.

A *Sulchan Aruch* alapforrásának, a szóbeli Tannak ez a labilis keletkezése is arra int és figyelmeztet bennünket, hogy ne legyünk túlságosan rigorozusak az egyéni vallásosság elbírálásában, a formák követése tekintetében és minden olyan esetben, *amidőn nem ütközünk bele valamilyen erkölcsi törvénybe, amely az ember és ember közti viszonyt szabályozza* — és *önmagában hordja sanctióját*.

Ime néhány példa annak illusztrálására, hogy milyen eltérés mutatkozik bizonyos kérdésekben különböző korok zsidóinak felfogása között:

Egy ma élő orthodox vagy chassid rabbi minden második érve, amivel a vallás kötelező erejét alátámasztja: a tulvilági büntetés és jutalmazásban való hit. A cselekedetek számonkérésének hite ott szerepel Rambam 13 hitágazatában is. Emellett azonban azt látjuk, hogy a törvényes hatalommal rendelkező *Béthdin* számonkérte a cselekedeteket már itt a földön és nem várt a tulvilág szankciójára. *Ben Azai* pedig még tovább ment és azt hirdette, hogy a jó cselekedetek *önmagukban hordják jutalmukat* (szchar micva — micva) és a rossz cselekedetek *önmagukban rejtik büntetésüket* (szehar avéra — avéra.) Az *irott Tanban* sehol sincs megemlítve a tulvilági élet és a Kriat Sema imában, amelyet háromszor recitál napjában a vallásos zsidó a törvényekhez való ragaszkodás szankciója kifejezetten e földi életre vonatkoztatva van meghirdetve.

Mózes, ami nagy tanítónk, még ezt tanítja: Az örökkévaló számon tartja az apák bűneit negyediziglen és jó cselekedeteiket ezrediziglen. *Ezekiél* próféta pedig könyvének 18. fejezetében már tiltakozik ez ellen a felfogás ellen, mondván, hogy nem járja az, hogy a fiu bűnhődjön apja bűnei miatt. Ki-ki a maga cselekedetei szerint bíraltassék el jutalomra vagy büntetésre. Bármennyire fájdalmas, mint tudjuk a természettudomány *Mózesnek ad igazat*.

Viszont mai erkölcsi megítélésünk nem tud belenyugodni abba a rigorozitációba, ahogy az *irott Tan* a törvénytelen gyermekek ügyét kezeli és tudunk róla, hogy ez ellen már a Talmud idejében is felmerült protestálás.

Mózes törvényei még szigorúan megkövetelik a *smita* (7-ik év) rendelkezéseinek megtartását, de a gazdasági élet kényszere alatt *Hillel* már kénytelen könnyítéseket statuálni.

És hiába tiltja meg a szóbeli Tan a *kamatszédést*, legyenhőbb formájában is, a középkorban — elütve minden foglalkozási ágtól — mi állottunk a kamatszédés élén, mert ezt parancsolta ránk a megélhetés.

Az *áldozati rendszer* fenntartásáért már *Rámbám* sem lelkesedett, sőt már *Jesajas* sem a régiek közül. És kinek jutna ma eszébe e rendszer restaurálása, amely oly sokban emlékeztet a bálványimádás metódusaira. Vagy talán csak éppen ez hiányzik az Isten nevének megdicsőítéséből, pont most a világháború molochnak bemutatott hetakombás áldozatok után, ebben a feneketlen erkölcsi lezüllyetésben, amelyben élünk, az az deghy is élünk, csak éppen, hogy tengődünk nyomorultan.

Az áldozatokat pótolták az imák. Ma minden alkalomnak meg van a maga imarendje. Régebben azonban annyi is elég volt őseinknek, ha valaki így imádkozott: „*Oh mily jó ez a gyümölcs, áldott legyen, aki teremtette!*”

A *Talmud mesterei* — megsejtve és előre még — és átérve a zsidók szenvedéseit a száműzetésben — még abban a kérdésben is vitáztak egymással, hogy vajjon érvényesek-e egyáltalán az *irott Tan* előírásai a szétszóródásban élő zsidóságra vagy sem? *Mennyi liberálisizmus a mának összeszűkült felfogásával szemben!*

Hillel arra a kérdésre, hogy mi a zsidó vallás lényege, ezt felelte: *Szeresd felebarátodat mint te magadat!* Ez a lényeg; a többi csak magyarázat. Ha nem akarjuk *Hillelnek* ezt a mondatát rossz tréfának tekinteni, mi egyebet, mi jobbat tanulhatunk belőle, mint hogy *igyekezzünk vallásos kérdésekben a lehető legmesszebbmenő toleranciát tanusítani*.

De ha ilyen toleránsan fogjuk fel a dolgot, bizhatjuk-e kinek-kinek az egyéni megítélésére, hogy mit tartson be a 613 parancsolatból és mit nem?

Nem fog-e ez a zsidó vallás teljes lemorzsolódására vezetni? És nem a zsidó vallás volt-e az, ami a zsidó népet máig fenntartotta?

És ha csak a hitközségi alkalmazottaktól követeljük meg a törvények szigorú megtartását, de a hitközség tagjainak szabad kezét en-

gedünk e kérdésben, nem fog-e ez a rendszer a legteljesebb hypokrizisra vezetni és olyan amáliákra, amilyenre pl. serdülő koromból emlékezünk, hogy egy nagy orthodox hitközség rosszkolja — dugszagdag ember, politikai tényező mert ez volt akkor a fontos — éppen világszombati napon indult el kéjutazásra Palesztinába?!

Erthető kérdések, amelyekre ki-ki megigyekezzék feleletet keresni.

Egy dologra azonban én szeretnék megfelelni:

Nem hiszek abban az orthodox igazságban, hogy a zsidó népet *csak* a vallás konzerválja napjainkig. A zsidóság sosem volt *csak* vallás, hanem az idők folyamán sajátosan kifejlődött *népi egység*, amelynek fennmaradását nemcsak a vallás biztosította, hanem egészen a múlt század közepéig gyakorolt autonóm jogszolgáltatása, sajátos gazdasági rendszere is és minden fölött az őt körülvevő környezet gyűlölete az ezzel szemben kiépített védekezés.

Mondom, nem hiszek az említett orthodox tézisben, hogy csak a vallás mentett meg minket az elmerüléstől és nem hinnék benne akkor sem, ha a zsidó nép 80 százaléka ragaszkodna *Sulchan Aruch*-hoz.

De hisz épp az ellenkezőjét tapasztalom. 17 milliónyi népnek talán csak 20 százaléka ragaszkodik a *Sulchan Aruch*-hoz (azt hiszem, hogy sokat mondtam ezzel a számmal!) amint sem minden paragrafusához.

És ha holnap minden átmenet nélkül elcsúszna — mert tulajdonképpen csak így lehet tsuvát tenni és nem részletekben, mint ahogy az ember egy számlát kifizet — szóval, ha minden átmenet nélkül népünk minden tagja a zsidó rabbi előírna, a nyomában keletkező páratlan zsidó existenciális összeomlás menten belátna, hogy mennyi az abszurditás egy ilyen kívánságban. A gazdasági élet keserves versenyében évtizedek fáradtságával és szorgalmával megszerzett legjobb pozícióinkat kellene kurrenszeinknek sőt ellenségeinknek átengednünk és a nyomában fakadó világraszóló káoszban több volna a chillul-hasem, mint a kidőlt hasém.

A halacha mestereinek nem volt szándékuk olyat követelniük, amiben őket a nép nagyobb része nem tudta követni. Ezért tanították a régiek: „*En gozrin gzera al hacibbur. Eja kén rov cibbur jecholim lagmod ba*”. Nem szabad olyan intézkedéseket hozni, amiket a nagyobb része nem képes teljesíteni és *matrichin ej hacibbur joter mida*”. Nem szabad a közösséget túlságosan megterhelni.

Ugy látszik nem ok nélkül fakadt *Bialik* évekkel ezelőtt ebben az elkeseredett kiáltásban:

Pászká hahalacha méjiszrael! Measzünit törvényalkotás Izraelben!

A halacha mai és tegnapi mesterei régóta nem szolgálják egész Izrael érdekeit, mert az *Élet* könyörtelen nehézségeivel szemben nem könnyítettek a jármon, amelyet a G — függetlenül a Tantól — különben is hallgatnunkul megnehezített.

Szeretném, ha tévednék ebben a megítélésomban és szeretném, ha szabadulni tudnék től az érzéseimtől, hogy Izrael fiai egyelőre még keservesen számon fogják kérni a halachát.

BUZIÁS GYÓGYFÜRDŐ (ROMÁN NAUHEIM)

páratlan szénsavas radioaktiv sós-vasas forrásvizekkel

Biztos gyógyhatású szervi, elhízásos, érlemzesedés szív- és vérkeringési zavaroknál, vesebaj, vérszegénység, izomcsúsz, hólyaghurut és kimerüléssel járó idegesség esetén. Női betegség a változások zavarok, fertőző betegségek, mérgezőségek nyomán fellépett idegbajok (Tabes etc.) eseteiben legjobb eredménnyel. Természetes szénsavas sós-vasas fürdők, ivókurák, szakszerű orvosi kezelés kitérő konyha, elsőrendű szállodák, diétás penziók mérsékelt árakkal.

Uj modern napfényes stranddal. — Fürdőidény május 15-től október 1-ig.

Prospektust, felvilágosítást szívesen küld:

MUSCHONG BUZIÁS GYÓGYFÜRDŐ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Fürdőigazgatóság, Buziás, Bánát.

Az idén minden olcsóbb mint tavaly!

Az idén minden olcsóbb mint tavaly!

RÖVID HIREK

DORTMUND. Több felfegyverezett nemzetiszocialista behatolt az itteni zsinagógába és számos revolverlövést adtak le. Szerencsére a lövések senkit sem sebesítettek meg. A rendőrség az egész társaságot őrizetbe vette.

TOKIÓ. Japán fővárosában Shonun Sakio politikus kezdeményezésére egy szervezet alakult melynek célja a „kiválasztott zsidó nép” reneszánsz mazgalmának támogatása.

CHEMNITZ. A zsinagóga 24 ablakát ismeretlen tettesek éjnek idején összezúzták.

BERLIN. A németországi zsidó segélybizottság akciót vezetett be, a bukovinai és beszarábiai árvízkatasztrófa zsidó áldozatainak felsegélyezésére. — Az elmúlt héten megtörtént a 125-ik temetőgyalázás Németországban. Trieben 15 sirkövet romboltak össze a horogkeresztesek.

HAIFA. Az angol zsidók kolóniája, a Kerkur közelében ásátásokat végeztek és 160 méter mélyen kitünő forrás vizre bukkantak. Ezzel egy csapásra megoldódott a Kerkur kolónia vízproblémája, amely eddig nagyon sok gondot okozott a mezőgazdasági munkáljakban is.

JERUZSÁLEM. A Keren Kajemeth jeruzsálemi központja Báró Hirsch Mór, nagy zsidó filantróp 100 éves születésének évfordulója alkalmából egy „Báró Hirsch” kolóniát alapított. Minthogy a kormány nem nyújtott segítséget a nagy szükségben szenvedő emek-iizreeli zsidó kórház számára, a kórház kénytelen volt kapuit az elmúlt héten bezárni.

MUNKÁCS. A Chevra Kadischa az ottani cionista gymnázium kitünően végzett növendékeinek nagyobb jutalmat osztott szét.

BELGRÁD. A jugoszláviai népszámlálás szerint az országban összesen 79.800 zsidó él, amely a lakosság 0.6%-át teszi. Tíz évvel ezelőtt csak 64.159 volt a jugoszláviai zsidók száma.

BUKAREST. Romániában és Lengyelországban az idén 30—35000 gyenge és beteg gyermeket visznek nyaralni. Erre a célra a Joint Romániában 5500 dollárt, míg Lengyelországban 20 ezer dollárt adott.

TEL-AVIV. A városi tanács kizárólag a középosztályhoz tartozó végrehajtóbizottságot választott. A munkáspárt azon kérését, hogy legalább egy helyet biztosítsanak számukra — elvetették. 8 zsidótól, akik kommunista propagandát üztek a kormány az állampolgársági jogot megvonta.

PRÁGA. Ábrahám T. Ratschesky, amerikai meghatalmazott miniszter, ki már hosszabb idő óta képviselte az USA-t Prágában, elhagyta a cseh fővárost. Ratschesky most visszatér Amerikába.

CORDOVA. A Spanyol kormány elhatározta, hogy a történelmi emlékü cordovai zsinagógát visszaadja a rendeltetésének.

PÁRIS. Az elmúlt héten 90 zsidó munkás speciálista indult el a párisi szovjetkövetésgről Oroszországba, hol a birobidsani kolónián helyezkednek el. A szovjet követség fejenként 600 frank költséget adott a zsidó munkásoknak és mindannyiukkal 2 éves szerződést kötött.

RÓMA. Az olasz sajtó az utóbbi időben sokat foglalkozott a kitérésekkel és a zsidók, valamint a keresztények között történő vegyes házasságok nem csak a zsidó népi szellemre károsak, hanem a zsidó népi szellemre károsak, de jelentékeny mértékben ártanak a keresztény népeknek is, mert az ilyen családi egységek assák alá legjobban az ősi vallási szokásokat és morált.

SZÓFIA. Megirtuk, hogy Kalpaktschif antiszemita terroristát a bíróság az elmúlt héten elítélte. Kalpaktschifet a tárgyaláson dr Bassaraboff liberális vezető politikus védte, aki a legdurvább rágalmakat szórta a per során a zsidókra. A liberális párt zsidó tagjai azzal válaszoltak Bassaraboff fellépésére, hogy demonstratív testületileg kiléptek a pártból. A párt vezetősége minden eszközt megragadott arra, hogy visszatartsa zsidó tagjait, azonban ezek csak abban az esetben voltak hajlandók a vezetőség kérésének eleget tenni, ha Bassaraboffot eltávolítják a párt éléről.

Egy híres orvostanár előadása a rituális metszésről

Nemrégiben az angol Alsóházban u. n. „Human Bill” terjesztettek be az állatok levágatásának szabályzására. Ez alkalommal Dr Hertz, Anglia főrabijja elnökeje alatt zsidó előkejségek gyűlést tartottak, amelynek fénypontja volt Sir Leonard Hill híres patológus előadása a sechitáról.

Szigoruan tudományos alapon mutatta meg, hogy a sechita ellen felhozott vádak s kifogások nem helytállóak. Szerinte a zsidó sechita a leg-humánosabb metszési módszer. A kés rendkívül éles, a vágás mozdulata gyors, teljesen fájdalommentes; a beálló vérvesztesség folytán az agy a vértől kiürül, az öntudat rögtön megszűnik. A többi módszerek, a taglóval, vagy villamos sággal való elkábítás egyáltalán nem humánus s sokkal nagyobb kínt okoz az állatnak, mint a rituális metszés.

Mozi

HEYMAN SZINKÖR MŰSORA.

Péntek, szombat, vasárnap, hétfő: *Kisorsolt asszony.* Izgalmas színmű az orosz népeletről zenével, táncokkal. Természetes északi felvételek! Egy kormányozható léghajó küzdelme a jégmezőkön. Főszereplők: Jeanette MacDonald és John Carriek.

TAKARÍTÁSRA

festék-, lack- és keféárut valamint a világhírű „Express” poloskairtót és „Express” Magasfényt, mely butorát ujjá varázsolja; legolcsóbban csak **STERN S. ENDRE**

kefégyáros és festéknagykereskedőnél szeresheti be
ORADEA

Strada Nicolae Iorga (Zöldfa-ucca) 10
Telefon 578 Telefon 378

PRIMARIA MUNICIPIULUI ORADEA
Serviciul Economic
No. 19444—1932.

PUBLICATIUNE.

Se aduce la cunostinta celor interesati, ca in ziua de 1. August. anul 1932. dela orele 10 pana la 12. se va tine licitatie publica in sala mica de sedinta a Primariei etaj I. camera Noa. 1. pentru asigurarea a 2 automobile de incendiu si a 1 buc. automobil de salvare pe timp un an. Licitatia se va tine in conformitate cu art 88—110 inclusiv din legea C. P. regulamentul O. C. L. si norme publicata in Monitorul Oficial No. 127. din 4 Ianuarie 1931.

Toate persoanele cari vor lua parte la licitatie vor depune pe langa oferta si o garantie de 5 % din suma oferita pe un an. iar oferta se va face numai in conformitate cu caietul de sarcini care poate fi vazut in fiecare zi in orele oficioase la Serviciul Economic al Primariei Etaj I. camera No. 26. si pe tabela de publicatiuni dela intrarea in edificiul Primariei. Ofertele prezentate nu sunt obligatorii pentru Primarie.

Oradea, la 16. Iulie 1932.

PRIMARIA.

Olcsón és jól vásárolhat

harisnyát, kesztyűt, férfinget, nyakkendőt, bábé-cikkeket és rövidárukat

Szenszki Miklós-nál

Saspassage (ORADEA)

A Népünkben feladott hirdetés
biztos eredménnyel jár.

ZSIDÓ HUMOR és történetek nagyjainkról

JÓCSELEKEDET HOSSZABBITJA MEG AZ ÉLETET.

A berdicevi Lévi Jichak, mikor Jomkipur kimenetelekor, este a templomból távozott, így szólt hiveihez:

— Tudjátok meg: az életnek vége ebben az órában távoznom kellene a földi létből. De mélységesen elszomorított, hogy akkor nem tarthatnám meg a szukkot és az eszket két drága parancsát. Imádkoztam tehát, nyujt meg életemet az Ur a sátoros ünnepig és ő meghallgatta könyörgésemet...

Igy történt. A Tóra örömnepé után rabbi ágynak esett és másnap elszállott lelke...

A TIZEDIK...

Rabbi Áron, a nagy „Rav” fia, péntek este a frigyláda előtt imádkozott. Az Istentisztelet után hazament chászideusaival, megszentelt a szombatot és így szólt hozzájuk:

— Mikor a szombat beköszöntött, Balaam tov leszállott a magasságokból és így beszélt hozzám: „Gonosz végzet fenyegeti Izrael földet én közbeléptem, hogy tiz caddik halála miatt ditsa el följöttük a gonosz végzetet. Kilenet már elköltöztek közülük: akarsz-e a tized lenni?” Azt mondtam: akarok.

Az utolsó szónál rabbi Áron hátrahagyott, lehunyta szemét és lelke az örökkévalóságba szenderült...

HA EGY VEZÉR ELHULL...

Az ulanovi rabbi utolsó küzdelmét vitta a halálra. Jó barátja volt a ropicsi caddiknak, aki halálából gyönyörködve nézte, amint chászideusai a Tóra örömnepén vidáman járták a táncot. A rabbi hirtelen fejemelte a karját mire a tánc abban maradt. Látszott a caddiknán, hogy rossz hírt kaphatott, de magától tért és lekiáltott embereire:

— Ha a csatában elhult egy vezér, felbálik-e a katonák rendje? Nem! Tovább folyik harc!... Táncoljatok vigadjatok!

Utóbb kitudódott, hogy abban az órában halt meg az ulanovi rabbi...

A VESZEDELEM PILLANATÁBAN.

A geri caddik, aki egy meghitt ember volt, hajtatót a lejtős hegyi uton lefelé, észrevette hogy utitársa arca el-elhalványodott, amikor mélységet látja maga előtt. A rabbi arca azonban nyugodt volt, félelmet, ijedtséget nem árult el.

— Hogy van az, mester — kérdezte megrettent utitárs — hogy a veszélytől nem reszketsz?

— Aki a veszedelmet minden pillanatban érzi — felelte a caddik — azt az élet semmi szörnyü perce nem tudja megrendíteni...

ISZENT DOLGOKRÓL KEVESET BESZÉLNEK

Ezékizel rabbit még fiatalon megváltatták jávai pappá. Az egész község égő kíváncsisággal várta az elközeledő szombatot, hogy a rabbi magyarázatát meghallgassa, de ez nem prédikált. A harmadik szombaton az egész község előjárói, akik asztala körül ültek megkérték, magyarázzon nekik valamit a Tórából. A rabbi ekkor elővette a bibliát, fellapozta a heti szakaszt s leolvasta nekik elejétől végtéig. Azután így szólt:

— Ez az Isten Tórája, szent és megrettent nincs jogom beszélni róla.

Azzal megcsókolta a könyvet és visszatért a helyére.

GABONAZSÁK

minden mennyiségben és minőségben
Olcsó árakon, SPITZER szakkönyvek
kedőnél. Vimentesponya, felvonóháló,
der, kékvető-tó-mánila, locsolótör-
lerakat. Nyugagyak, kerfiszék,
eljenzőredőny és rolettavásznak nagy
lasztékban. Fióküzlet: Satu-Mare.
TELEFON: 100

Tipografja CICERO könyvnyomda, Oradea
Str. Principele Mihai (Gerliczy-u.) 2. sz.